

Lukas 2: 15-19

En het geschiedde, als de engelen van hen weggevaren waren naar den hemel, dat de herders tot elkander zeiden: Laat ons dan henen-gaan naar Bethlehem, en laat ons zien het woord, dat er geschied is, hetwelk de Heere ons heeft verkondigd... ¹).

Het zal vaak voorkomen, dat wij bij het lezen van de Heilige Schrift of wel bij het hooren van hetgeen ons daaruit verklaard wordt, zeer ontroerd en warm om het hart worden, maar zoodra de klank van het Woord niet meer tot onze ooren doordringt, zijn wij ook weer afgekoeld. Hiertegen hebben wij te beoefenen, wat onze Heere Jezus Christus ons zegt, nl. dat wij bewaren zullen, wat wij gehoord hebben, en daar een goeden schat van maken, opdat, wanneer wij aan onderwijzing behoefte hebben, wij ze heelemaal gereed vinden mogen: dat wij, wanneer leed en verdriet ons aangrijpt, vinden wat ons troosten moet; dat wij, wanneer wij in ons een al te groote traagheid opmerken, prikkels hebben om ons aan te porren. Ziet dan, hoe het Woord Gods profijt moet brengen: men beware het en sluite het als een schat goed op in zijn hart. Daarom vergelijkt Paulus ook een goed geweten met een kast of koffer, waarin men opsluit, wat men niet zoek willen laten worden.

Daarom hebben wij wel te letten op hetgeen hier gezegd wordt, dat, nadat de engelen zijn heengegaan naar den hemel, de herders tot elkander spraken en elkander aanspoorden. Wij zien dus, dat het geen damp geweest is die dadelijk weer was verdwenen, maar dat hetgeen zij vernomen hebben goed in hun hart is ingeprent. Al zijn de engelen vertrokken, en hooren en zien zij niets meer, toch houdt het woord, dat zij pas vernomen hebben, zijn kracht en houdt hen in spanning.

¹) Calv. Opera, XLVI, 299—312.

Daar mogen wij nog wel eens aan denken. Leeren wij dan, zeg ik, aan het voorbeeld dezer herders, wanneer wij de H. Schrift ter hand nemen om ze te lezen, te letten op hetgeen daar in liggen zal tot opbouw van ons geloof en geëigend en nuttig zal zijn om ons in de vreeze Gods vooruit te brengen; of wel, wanneer wij onder de preek komen, dat wij zoo opmerkzaam zijn om te hooren wat gezegd zal worden, of wat zal worden gelezen, dat, wanneer een ieder weer naar zijn woning gaat, wij toonen, dat maar niet een ijdele klank door onze ooren heengegaan is, maar dat het onverderfelijk zaad in onze harten wortel heeft geschoten. Want niet zonder oorzaak wordt het Woord van God ook vergeleken met een zaad. Wat zal het nu voor vrucht opleveren, veel koren te hebben uitgestrooid, als het op de steenen valt of in de zon verbrand wordt of wel de vogels eten het op of ook vertreden de voorbijgangers het met hun voeten of het valt onder de doornen en verstikt daar, zooals onze Heere Jezus daarvan in de gelijkenis spreekt? Daarom, dat wij een goede aarde zijn, die het zaad ontvangen, opdat het te rechter tijd en plaats vrucht voortbrengt. En (zooals ik al zei), wanneer wij er mee toegerust zijn, dan zal het dienen om aan de aanvallen van Satan en van de boozen weerstand te bieden, die ons van de zuiverheid van ons geloof zouden willen afkeeren. Laat ons gewapend zijn met goede leering, om er een schild van te maken, wanneer wij in droefheid en in verdriet zijn; dat wij dan altijd binnen in ons stof tot vertroosting kunnen putten uit het Woord dat we ontvangen, en dat wij ook hebben moeten om ons te vermanen, wanneer wij te koud en te traag mochten zijn. Zietdaar dan in hoofdzaak, wat we allereerst van dezen tekst hebben te onthouden.

Maar er is nog meer: de herders spraken tot elkander en moedigen elkander aan. Want het is niet genoeg, dat een ieder van ons gaat, wanneer hij van Godswege geroepen wordt, maar men moet er aan arbeiden, de anderen daar evengoed toe te lokken. Nu zijn er, die genoeg hun makkers zullen aanporren en op gang brengen, maar zij zelf bewegen zich niet. Dat is de zonde bij degenen, die alleen maar lawaai en eerezucht hebben, om zich bij de menschen te doen gelden. Dezulken, zeg ik, mogen groote ijveraars zijn om hun broeders tot God te zenden, maar zelf willen zij daar niet naderen. Er is ook nog een andere, hier vlak tegenover staande zonde, nl. dat ieder persoonlijk zich vergenoegen zal zijn plicht te doen. Hij moge vele arme lieden ten onder zien gaan, de verdwaalden zien volgen den weg ten verderve, en toch zal hij voor dat alles zijn oogen sluiten en er

geen rekening mee houden. Wij moeten om beide dingen denken, vooreerst, dat ieder besloten en beraden zij daar te volgen waar God hem roept, en dan, dat hij trachte de overigen er ook heen te leiden, opdat men groepsgewijs en in groot gezelschap ga. David houdt ons, gelijk wij zien, ook zijn voorbeeld voor oogen, als hij zegt, dat hij niets zocht dan God te komen aanbidden in Zijn tempel, dus met een groote menigte; dat hij niets vroeg, dan dat er goede orde was en een melodie, opdat Gods Naam door groot en klein verheerlijkt mocht worden. Daarom ook wordt uitdrukkelijk zoowel door Jesaja als door Micha gezegd, dat, wanneer de Heere met de komst van Jezus Christus Zijn Kerk weer oprichten zal, een ieder zijn naaste bij de hand zal nemen en zeggen: Komt, laat ons opgaan naar den berg des Heeren, dat Hij ons onderwijze van Zijne wegen. Dat hebben ook de herders hier gedaan, zij hebben elkaar wederzijds opgewekt. Er staat niet, dat één de anderen heeft geroepen, maar dat zij wederkeerig elkander aangespoord hebben om recht te handelen, en dat elk zich daaraan gegeven heeft. Zietdaar in 't kort den ijver, dien wij moeten hebben, dat allen zich vereenigen en verbinden, opdat wij allen van één gemoed zijn en God in ons midden wone, en de zielen, die zoo duur gezocht zijn door het bloed van onzen Heere Jezus Christus, niet door onze onachtzaamheid verloren gaan.

Voorts moeten wij ook letten op hetgeen zij zeggen: Laat ons zien de zaak die er geschied is, welke de Heere ons heeft willen bekend maken. Hier vernemen wij, dat zij te meer genoopt worden op stap te gaan om den Zaligmaker der wereld te vinden, omdat God hun deze genade beezen heeft, dat Hij er hen mee bekend maakte. Weliswaar heeft de engel niet gezegd: Gaat. Dat had hij niet met zooveel woorden gezegd. Maar de herders leiden er niettemin uit af, dat zoo hun plicht is. En inderdaad, wij moeten altijd, wanneer Hij ons door Zijn Woord onderricht, zien, welke de wil van God is, tot welk einde en met welke bedoeling Hij spreekt. Er zijn velen, die slechts vragen zich op 't gemakkelijkst van de dingen af te maken; men zal hen ook nooit door de H. Schrift kunnen overtuigen, dat zij verplicht zijn tot het een of het ander: ho (zeggen zij), men bewijze mij, dat God het zoo heeft uitgedrukt. Zij zouden willen, dat de woorden en de lettergrepen waren neergeschreven naar hun smaak, zóó dat zij altijd eenig voorwendsel of uitvlucht konden vinden, dat God naar hun oordeel niet duidelijk genoeg heeft gesproken. Aangezien het dan zoo voorkomt, mogen wij hier wel zien op zoo grooten eenvoud en rond-

heid bij deze arme herders. Zoodra de engel hun de geboorte van Gods Zoon heeft bekend gemaakt en verklaard heeft, dat de Zaligmaker der wereld in Bethlehem geboren is, vatten zij hoe de zaak zit, ook al zijn zij niet met kracht aangespoord en zijn zij niet op school geweest om te leeren, wat syllogismen en argumenten zijn, als zij tot de conclusie komen: niet voor niets heeft God ons deze boodschap doen verkondigen, dat de Zaligmaker der wereld in Bethlehem geboren is, maar wij moeten Hem gaan zoeken en Hem eer bewijzen en ons geloof moet er door versterkt worden.

Gelijk zij dan dat gevoelen gehad hebben, zoo moeten ook wij weten, waarom dagelijks aan ons het Evangelie wordt verkondigd, zooals Paulus er ook van spreekt, nl. opdat wij door geloofsgehoorzaamheid worden heengetrokken naar onzen Heere Jezus Christus, en Hij, Die ons eenigst adres is, ons leide tot God Zijn Vader, gelijk daar ook al ons geluk en al onze glorie ligt. Verwachten wij alzoo niet, dat God ons woord voor woord óf dit óf dat uitlegt, en dat Hij ons de dingen specificeert en ze ons altijd weer voorkauwt. Weliswaar doet Hij het gedeeltelijk wel vanwege onze domheid, maar, hoe dit ook zij, wij moeten toch de herders volgen, over wie hier gesproken wordt en bedenken: deze uitspraak houdt mij deze zaak voor, dat is de nuttigheid ervan, dat de vrucht die ze ons moet brengen. Zoo moeten wij, zeg ik, onze gevolgtrekkingen maken, om het Woord van God te laten gelden, opdat het ons niet nutteloos zij, aangezien onze Heere Jezus Christus het heeft willen geschikt maken tot ons gebruik en tot onderwijzing van ons geloof. Dat is weer een punt om te onthouden.

Maar bovendien, wanneer zij zeggen, dat God het hun heeft bekend gemaakt, dan verstaan zij, volgens de kennis die ieder heeft ontvangen, dat zij nu veel minder te verontschuldigen zullen zijn, wanneer zij zich niet benaarstigen om tot God te komen. De onwetenden zelfs zullen veroordeeld worden, hoewel men bij de menschen hun vergiffenis schenkt en medelijden met hen heeft, naardien zij onderkennen noch weten, wat hun nuttig is. Welnu, als die dan met goed recht veroordeeld worden, wat zal het dan zijn, als God ons met Zijn goedheid is voorgekomen en ons de boodschap des heils heeft gezonden en voor ons de deur heeft opengezet om te zeggen: Komt tot Mij? Wanneer Hij dan ons zoo vriendelijk behandeld heeft en wij blijven waar wij zijn, en het Woord dat wij gehoord hebben, heeft geen kracht om ons in beweging te brengen, dan zal zeker onze laksheid veel meer schuldig zijn. Alzoo dan, ziet waarom de

herders hier zeggen: aangezien God ons Zijn Woord heeft verkondigd, is er wel reden, dat wij er onze winst mee doen en gaan zien den Zaligmaker, Die ons is gezonden overeenkomstig hetgeen de profeten er van oude tijden af van gezegd hebben, en waar onze vaders altijd op gewacht hebben en in welke verwachting ook wij hebben geleefd. Daarom ook herhalen zij het woord Bethlehem: dat gebeurt om bekrachtigd te worden, dat Jezus Christus de Verlosser is, Die van alle tijden beloofd was, volgens de door ons reeds gegeven uiteenzetting, dat de engelen hen hebben willen terugleiden tot de leer, die onder het volk bekend en heel vertrouwd moest zijn. Laten wij dan alzoo wel opmerken, dat wij altijd naar de H. Schrift moeten grijpen om ons zelf aan te sporen, en haar haar gezag toekennend, verstaan, dat het God is Die spreekt, gelijk wij ook zien, dat de herders dien regel volgen. Weliswaar waren de engelen hun gezonden van den hemel met een zichtbare majesteit, zoodat de glans van God rondom hen schitterde, maar toch, God Zelf was er persoonlijk niet, Hij had slechts Zijn engelen gezonden. En wat zeggen toch de herders? God heeft ons Zijn Woord bekend gemaakt. Want zij weten, dat de engelen niet eigener beweging zijn gekomen, maar deze opdracht hebben gehad. Weliswaar zijn de engelen zeer voorname en uitnemende schepselen, maar al moge dit zoo zijn, toch is hun niet alle heerschappij over de menschen gegeven. Dat heeft God Zich alleen voorbehouden. Wij zien dan, hoe de herders hier verstaan, aangezien aan de engelen door God opgedragen is getuigen van Zijn wil te zijn, dat het evenveel beteekent als sprak God met eigen mond.

Nu hebben wij tegenwoordig menschen, die in dit ambt gesteld zijn. Hoewel daarin niet zoo'n bekrachtiging ligt als toen de engelen neerdaalden van den hemel en dit heirleger, waarvan Lukas sprak, zich vertoonde, toch heeft God ons door middel van menschen willen onderwijzen en hen verkoren om organen en instrumenten van Zijn Geest te zijn, naardien Hij wil, dat zij ons de boodschap der zaligheid brengen. Maar dan gaat het niet aan, de leer die wij hooren, aan te nemen als werd zij voortgebracht door menschen, maar moet men altijd bij den Auteur komen, opdat zij den eerbied onder ons vinde, welken zij verdient. Ziet dan, hoe wij van de herders moeten leeren, en ons niet moeten schamen bij hen ter school te gaan, aangezien zij ons een zoo goede en zoo uitnemende onderwijzing geven en ons aantoonen, dat altijd de leer der zaligheid moet gegrond zijn op de autoriteit van God. En ook al openen de hemelen zich niet en open-

baart zich Zijn majesteit niet voor onze oogen, zoo moeten wij toch niet nalaten aan te nemen, wat ons in Zijn Naam gezegd moge worden (wanneer wij onderzocht hebben, dat het zoo is), evengoed als had Hij zelf honderd duizend keer gesproken.

Verder staat hier, dat de herders met haast komen en Maria en Jozef en het kindeke vinden, neergelegd in een kribbe. Deze haast bevestigt ons nog, wat wij gezegd hebben, nl. den ijver en krachtigen drang, welke in deze herders geweest is. Inderdaad is een der qualiteiten, welke Paulus in het geloof eischt, de volvaardigheid, gelijk hij ze uitdrukkelijk prijst in zijn brief aan de Colossensen. Er zijn twee dingen vereischt om het Woord Gods te ontvangen, gelijk hij het verstaat: het eene is, dat wij gereed en toegerust en reeds, vóór God spreekt, gestemd zijn om te zeggen: Heere, hier ben ik, en Amen zeggen op alles, wat van Hem moge voortkomen. Het andere is de standvastigheid en flinkheid. Weliswaar is het meer waard, in het begin een beetje traag te zijn maar dan ook niet weer uit te scheiden, wanneer men den goeden weg ingeslagen is, maar altijd voort te varen, dan eerst heel inschikkelijk te zijn en daarna zoo wispelturig, dat men bij de eerste gelegenheid de beste buiten den koers raakt. Maar al is dit zoo, toch moeten wij trachten naar beide dingen, nl. ons leerzaam te betoonen, zoodra God ons heeft geleerd de hand aan den ploeg te slaan zooals men zegt, en geen uitstel te vragen van vandaag tot morgen, om zoo terug te treden; er zij haast en ijver, welke de H. Geest hier looft en prijst bij de herders, om ons door hun voorbeeld te bewegen desgelijks te doen. Dat is één zijde van de zaak. De standvastigheid echter moet hier mee gepaard gaan. De haast is waarlijk ook niet een quaestie van een minuut tijd, maar beteekent, dat wij niet inslapen mogen, niet opgehouden mogen worden door de belemmeringen, welke ons omringen, en dat wij, ook al hebben wij veel moeilijkheden, alles te boven moeten komen en altijd met spoed optrekken. Ziet dan, hoe wij vaardig moeten zijn om dáár te komen, waar God ons roept, en om dit te doen, terug moeten dringen alle onrust en alle hindernissen, die ons voorgeworpen worden. Want vast staat, dat, als de geloovigen zich in dit opzicht niet inspannen, zij nooit een stap vooruit zullen komen, maar veeleer twee of drie stappen achteruit wankelen. Kortom, wij hebben vast te houden, wat reeds aangehaald is van Paulus, nl. dat er zulk een vaardigheid in ons geloof moet zijn, dat wij, zoodra God heeft gesproken, er mee accoord gaan. En het worde niet alleen met den

mond gezegd, dat het zoo is, maar wij moeten het met daden bewijzen, dat wij in waarheid zijn getroffen, om te gehoorzamen aan hetgeen Hij ons beveelt.

Voorts zien wij een bewonderenswaardig geloof in deze herders, die geen tegenzin gekregen hebben noch geërgerd zijn door wat zij zagen. Want, zooals ik al gezegd heb, de engelen hebben hun bekend gemaakt, dat de Zaligmaker der wereld was geboren, de Koning en het Hoofd des volks, degene, op wien alle hope van zaligheid en eeuwig geluk was. En wat zien zij aan Jozef en Maria of aan het kindeke zelf? Is er groote uitnemendheid? Zietdaar een arm man, die verjaagd is naar een stal, die niet waard geacht is een klein hoekje in de herberg te hebben; ziet zijn vrouw, en ziet dan een klein kind, dat in een stal geboren is, alsof het niet waard was tot de menschen gerekend te worden. Dat kon hen afgeleid hebben, zooals het ons tegenwoordig, bij de geringste aanleiding ter wereld, dunkt, dat wij verontschuldigd zijn, wanneer wij afwijken van onzen Heere Jezus Christus, als wij niet oogenblikkelijk in Hem vinden, wat wij ons voorstelden of wat wij verlangen. Dan zijn wij al (gelijk ik zei) buiten den koers. Doch de herders hebben niet afgelaten God te verheerlijken en het heil aan te nemen, dat hun in Jezus Christus werd aangeboden, hoewel zij Hem daar zagen, neergelegd in de kribbe. En letten wij er wel op, dat wij tegenwoordig te minder verontschuldigd zullen zijn, naarmate wij onderwezen mochten worden in grootere volkomenheid dan de herders ooit geweest zijn. Zij waren arme, eenvoudige menschen, die bij hun vee waren en dagelijks geen preeken konden hooren, noch Wet en profeten lezen. En in 't algemeen was toen de leer niet zoo uitvoerig als wij ze tegenwoordig in het Evangelie hebben. En toch, zij komen de ergernis te boven, die hun voor oogen wordt gesteld, en zij ontvangen als hun Zaligmaker Hem, Die daar lag als voetveeg en door alle menschen versmaad. Tegenwoordig prediken de Dienaren des Woords voluit, dat Gods Zoon niet maar is geboren, maar dat Hij na Zijn opstanding ten hemel gevaren is en dáár Hem alle oppergezag is gegeven, opdat Hij ons regeere en wij onder Zijne hoede zijn, dat Hij de duivelen in den band houdt en alle poorten der hel niets tegen ons vermogen, dan voor zoover Hij er toestemming toe geeft. Wanneer wij dit dan zoo wel betuigd mogen bezitten en de leer is ons bezegeld en bevestigd door zoovele wonderen, die bewijs zijn geweest niet alleen dat God gesproken heeft, maar dat Hij alles door het lijden en den dood van Zijn eenigen Zoon heeft bekrachtigd

— wanneer wij dan zooveel bewijsgronden hebben om ons staande te houden, en zooveel steunsels, en ons geloof is zoo goed gefundeerd, dat er geen mogelijkheid is (als het aan ons niet hangt) naar den een of anderen kant geschokt te worden; en wij zijn dan nog zoo slap en zwak, dat wij ons onttrekken aan onzen Heere Jezus Christus en nemen aanleiding om Hem geen hulde te brengen, wanneer Hij ons niet behandelt naar onze inbeelding; of ook zijn er verzoeken om ons te verontrusten — dan zijn er zeker geen andere rechters noodig dan deze herders, van wie hier melding gemaakt wordt, en hun voorbeeld zal genoegzaam zijn om ons honderd maal des eeuwigen doods schuldig te maken. Aangezien zij onzen Heere Jezus Christus in de kribbe hebben aanbeden, mogen wij er wel om denken, Hem heden te aanbidden en voor de Hem gegeven majesteit de knie te buigen. Zoo zegt Paulus ook, dat, aangezien Hij Zich vernietigd heeft, de Vader Hem gegeven heeft een Naam boven allen naam, opdat in den Naam van Jezus Christus alle knie zich buige, d.w.z.: als wij hooren spreken van den Verlosser, neme een ieder Hem in allen ootmoed aan en hebben wij Hem de eer bewijzen, welke Hem toekomt. Zietdaar dan in hoofdzaak, wat wij bij deze woorden hebben te onthouden.

Lukas voegt er nog aan toe, dat de herders, nadat zij het gezien hadden, de zaak ruchtbaar en alom bekend maakten, volgens hetgeen hun van het kindeken gezegd was. Hierin zien wij, dat het geloof der herders niet geminderd is. Want gelijk zij tevoren elkander hadden opgewekt, zoo gaan zij nu de tijding van hetgeen zij gezien en gehoord hebben, uitdragen; zij maken het alom bekend. Ook al hebben zij geen uitdrukkelijk bevel, toch verstaan zij, dat het goed is, en zij doen het, omdat God hen zoo bevoorrecht heeft en aan hen meer kennis heeft gegeven dan aan heel de rest van het volk. Zij zien in, dat zij, naar de mate van hun inzicht, ook allerwege dit licht moeten uitdragen; dat het hun niet gegeven is om het te verbergen of tot niets te dienen; maar dat, wanneer God hen heeft onderwezen, dit geschied is tot onderrichting van al hunne naasten, evenals ware hun een toorts in de vuist gegeven om hen, die niets zagen, bij te lichten. Ziet dan, hoe de herders niet afgekoeld zijn en hun geloof niet wankel geworden is, ook al zagen zij de zwakheid, die aan Jezus Christus was, wat Zijn uitwendige verschijning betrof. Zij hebben daarbij altijd hunne gedachten opgeheven tot die hemelsche klaarte, welke zij hadden leeren kennen, verstaande, dat het hun stel-

lig genoeg moest zijn, dat onze Heere hun Zijn wil openbaarde. Alzoo dan, hoewel de uitwendige aanblik niet beantwoordt aan de leer, die zij van den engel gehoord hadden, nl. aan dien uitnemenden titel van Heer en Zaligmaker, het is hun eenerlei; zij gaan desondanks verder.

Zoo moeten wij ook doen. Want het geloof raakt verborgen dingen. En alles wat God belooft, laat Hij ons niet oogenblikkelijk zien. Integendeel, het kan lijken, dat wij totaal van Zijn hulp verstoken zijn, en toch belooft Hij, dat Hij nabij zal zijn, wanneer wij Hem bidden; het staat er, dat Hij nabij al degenen zal zijn, die Hem aanroepen in waarheid; ja zelfs voordat wij deze gebeden hebben opgezonden, ziet Hij reeds onze armoede om ons daarin te hulp te komen. Kortom, God beproeft ons zóó, dat de strijd, welken wij hebben te verduren, ons geloof haast moest vernietigen, als Zijn Woord niet Zijn autoriteit had, en wij de oogen niet dicht en de ooren niet openhielden. Leeren wij dan het voorbeeld der herders te volgen. Want wanneer ik heb gezegd, dat wij de oogen gesloten moeten houden, wil dat zeggen, dat wij niet moeten letten op hetgeen in deze wereld gebeurt, noch ons bij wat voor oogen is ophouden. Want anders zal er niets noodig zijn om ons uit den koers te brengen; zelfs kan het ons dunken, dat wij vergeefs tot God bidden. Wij zullen toch zien, dat sommigen met ons spotten, anderen weer ons smaden; wij zullen heel wat ellenden verduren, zoodat het lijkt, dat de duivel en al zijn trawanten de overhand over ons hebben — maar voor dat alles moeten wij de oogen dicht houden. Echter, de ooren moeten wij open hebben, d.w.z. het Woord Gods vinde zoo'n weerklank, dat het ons heen helpt over alle ergerissen en over alle verzoeken, die ons zouden kunnen doen afwijken en van den goeden weg afvoeren.

Nu zeggen zij uitdrukkelijk: Wat God ons van het kinden getoond heeft. Weliswaar verzwijgen zij niet, hetgeen zij in Bethleem gezien hebben, maar het getuigenis, dat zij van de engelen ontvangen hadden, strekte om elke aarzeling weg te nemen; en zoo moesten zij, die de herders gehoord hebben, wel ontroerd worden van hun leering, en met hen mee bekrachtigd worden. Zij verheerlijken God dan ook, zij verwonderen zich, maar evenwel raakt niemand in beweging. Hier zien wij, hoe God niet gewild heeft, dat verborgen bleef de boodschap, die Hij aan de herders gezonden had. Waar is, dat de herders bevoorrecht zijn boven de voornamesten, de edelsten en rijksten van Judea. Want God laat dáár de priesters en al degenen, die de leiding des volks hadden, die geacht

waren; dat alles is (zeg ik) wordt ter zij gelaten, en de herders zijn verkoren om deze buitengewone genade te ontvangen. Maar al is dit zoo, God heeft toch niet gewild, dat de herders zich in zulk een goed verheugen zouden zonder de anderen er deelgenoot van te maken. Daarom heeft Hij hen doen ontvlammen door zijn H. Geest, zoodat zij verbreed hebben de zaak die hun was bekend gemaakt; zij hebben gesproken volgens hetgeen zij van de engelen gehoord hadden. En zelfs hebben zij, die hen gehoord hebben, zich verwonderd, waaruit blijkt, dat God het woord, dat door de herders verkondigd is, heeft doen gelden, al waren zij voor de meesten tot een bespotting. Want wij weten, dat de voortreffelijken der wereld zich altijd meerder willen schatten. Wanneer vandaag een herder zou zeggen: God is mij verschenen, zou ieder er den gek mee hebben. Waarom? Zoo'n schooier, zoo'n half verdierlijk mensch, aan hem zal God Zich eerder geopenbaard hebben dan aan diegenen, die Hem het naast zijn en die Hij in eervollen staat en waardigheid gesteld heeft? Alzoó, dat men naar de herders heeft geluisterd en dat zij, die hen gehoord hebben, als met geweld tot verwondering werden gebracht over hun spreken, daarin heeft God zeker Zijn hand gehad en kracht aan hun woord gegeven. Hoewel het verachtelijk kon zijn naar aanleiding van degenen die het brachten, heeft Hij het toch zoo bekrachtigd door Zijn H. Geest, dat zij, die er anders mee gespot hadden als met een fabel of een droomerij, gedwongen zijn geworden op te merken, dat het een merkwaardig ding was, en dat God Zijn sterke hand hier uitgestrekt had en dat men zoo iets niet moest verachten. Zietdaar dan in hoofdzaak, wat wij van Lukas' tekst hebben te onthouden.

Daaruit kunnen wij verder afleiden, dat de herders niet zonder reden zoo hebben gesproken. Want als dat volstrekt verborgen gehouden was, zouden wij heden kunnen zeggen: Waartoe heeft het gediend, dat God Zijn engelen naar de herders gezonden heeft? Maar wanneer Lukas er aan toevoegt, dat ieder op dit gerucht tot tranen bewogen is en er alom verwondering is geweest, dan zien wij daarin, dat onze Heere Zijn getuigenis niet in de schaapskooi opgesloten heeft gehouden, maar het heeft laten bekend maken en er verder gezag en eerbied aan gegeven heeft. En als er nog sommigen geweest zijn, die het gehoord hebben, en intusschen niet verwonderd zijn geweest, dan is zulks geweest, om hen te meer te stellen als niet-te-verontschuldigen. Want (zooals ik gezegd heb) God heeft hen geraakt, al hadden zij er een tegenzin in, en zij heb-

ben moeten bukken, al hadden zij een stijven nek, en zij zijn neder-
geworpen en kwamen zoo te gevoelen, dat niet tevergeefs de
herders zulk een boodschap brachten. Maar wat dat betreft,
dat zij niet van hun plaats komen, daarin ziet men hun ondank-
baarheid. Hieraan hebben wij ons wel te spiegelen. Want ook zij,
die er een soort vroomheid op nahouden, en doen alsof zij bereid
zijn om God te gehoorzamen, zullen desniettemin zich er mee ver-
genoegen, goed te keuren wat gezegd is. Men ziet het bij
ondervinding, wanneer men zegt: dat is een goede preek, een schoone
leer, wanneer wij haar konden nakomen; maar wie denkt er in-
tusschen aan, de leer die gepredikt wordt, in praktijk te brengen?
Want zij wordt niet gepredikt, opdat wij erover zouden kunnen
keuvelen, of opdat wij ze in onze hersens zouden hebben; maar zij
moet ons zóó bekrachtigen, dat er geen voet of hand of eenig deel
van ons is, dat zich niet schikt tot den dienst van God. Ziet dan,
wat de leer bij ons moet uitwerken; anders zullen wij daarbij ledig
en laf blijven, ook al hebben wij geprezen wat ons gezegd is. Dan
zullen wij navolgen, hetgeen God aan de Joden verwijt door Zijn
profeet Ezechiël. Zij gaven toen hoog op van zijn preeken als van
een schoone melodie en een nieuw en aangenaam lied. Want de
profeten waren nog in achting, men hoorde naar hen. Maar het was
net zooveel als wanneer men een luit of harp gehoord had, en ieder
ging weer naar huis zooals hij gekomen was. Wij zien, dat heden
ten dage de menschen zich nog zoo gedragen. Destemmer moeten wij
kijken in dezen spiegel, die ons hier door Lukas wordt voorgehouden,
nl. dat zij, die zich verwonderden over hetgeen zij van de herders
hoorden, zich niet hebben verwaardigd een stap te loopen om naar
het stedeke Bethlehem te gaan, om den Zoon van God te zien en
te aanbidden. Het is hun genoeg geweest, dat zij verwonderd waren,
maar zij bleven er houtblokken bij. Er ging geen kracht vanuit.
Zij zijn allen ingedommeld en hielden er geen rekening mee, dat zij
het hun aangeboden heil moesten aannemen, en dat zij het in bezit
konden krijgen, als zij maar niet zoo slap waren geweest en niet
een ieder door zijn zaken was teruggehouden. Want zeker waren zij,
als de wereld hen er niet van afgekeerd had, daar gekomen en had-
den niet vreemd gevonden, wat zij gehoord hadden. Maar zij zijn ver-
hinderd door hun wereldsche aangelegenheden en daarbij ingeslapen
en hebben al hun zinnen doen indommelen. Destemmer moeten
wij dan opmerken, wanneer onze Heere ons Zijn genade doet ver-
kondigen, dat zulks geschiedt, opdat wij heelemaal, achter haar aan,

meegenomen worden en zij ons in al onze gedachten en genegen-
heden beheersche. Het gaat hier er niet om, van het eene land
naar het andere te trekken, noch van stad tot stad te draven, maar
ons te kwijten van onzen plicht en in heel ons leven zóó te wandelen,
dat wij toonen, dat Gods Woord ons waarlijk heeft levend gemaakt,
die tevoren gekneusd en gebroken waren, zonder eenige gezindheid
in ons om tot God te naderen. Ziet dan nog, wat wij bij deze woorden
hebben te onthouden.

Nog staat er, dat Maria deze woorden be-
waarde, ze ophoepende in haar hart. Hier
toont de H. Geest ons rechtstreeks, dat Maria even goed als de
herders dienst heeft gedaan om het getuigenis te verkondigen, dat
door de engelen gebracht was. Zij moest wel al deze dingen kennen,
want wij weten, welke genade haar is bewezen. Zoo staat het er al
weer tot bevestiging van ons geloof, dat Maria dit alles in haar
hart bewaard heeft; en dat niet slechts voor haar eigen gebruik,
maar om het tot ieders profijt toe te passen. Want zeker heeft zij
al deze dingen als in bewaring ontvangen, en God heeft gewild, dat
deze schat als besloten in haar bleef, tot de geschikte tijd was ge-
komen om er van te zeggen, wat noodig was.

De papisten zullen genoegzaam Maria schatbewaarster der ge-
nade noemen, maar, met lastering van God, kennen zij haar een
ijdel en imaginair titel toe, zooals men zegt. Zij zouden im-
mers willen, dat zij het ambt had van onzen Heere Jezus Christus,
hetwelk is om ons al de goederen uit te deelen, die Hem van den
Vader gegeven zijn, opdat Hij er van uitdeele aan een ieder der
leden Zijns lichaams, naar het Hem behaagt en het dienstig is. Doch
de Maagd is op een andere wijze schatbewaarster van genade.
Hoe dan? Omdat zij de leer bewaard heeft, die ons heden het konink-
rijk der hemelen opent, die ons voert tot onzen Heere Jezus Christus.
Zij heeft die bewaard als een weggelegden schat, en later hebben
wij door middel van haar ze ontvangen en worden er heden door
gebouwd. Dat is de eer, welke God haar heeft bewezen. Vanuit
dat gezichtspunt moeten wij op haar zien, niet om bij haar te blijven
staan, noch om van haar een afgod te maken, maar opdat wij door
haar toedoen geleid worden tot onzen Heere Jezus Christus, gelijk
zij ons ook daarhenen inderdaad zendt.

Ook worden wij intusschen door het voorbeeld van de heilige
Maagd onderricht om beter en opmerkzamer het Woord te ontvangen
dan wij gewoon zijn. Reeds heb ik over die geringschatting ge-

sproken, welke oorzaak is, dat wij, hoewel God dagelijks onze herinnering opfrischt aan wat wij te voren al hebben gehoord, desniettemin altijd onzen gang gaan en niet op ons leven letten, om te weten of wij goede vrucht hebben gehad van de leer des Evangelies. En waarom? Omdat het niet doordringt tot in ons hart, en dat is toch de ware zetel der leer, die ons wordt gepredikt. Want wanneer wij al onze gedachten er mee gevuld hadden, maar intusschen bleef het hart er ledig bij, zal er zeker niets zijn dan ontwijding. Daar staat dan ook naar waarheid, dat wij met het hart gelooven moeten ter rechtvaardigheid en met den mond belijden ter zaligheid. Gods Woord zal dus moeten doordringen tot het diepst van ons hart, opdat het daar wortel schiete. Welnu, waar het een zeldzaam ding is en zoo moeilijk voor ons om daartoe te komen, moeten wij ons inspannen om de heilige Maagd na te volgen, gelijk de Geest Gods haar hier ons voor oogen schildert, opdat een ieder zich voege tot den eerbied, welken zij het Woord van God heeft toegedragen. Want er staat niet slechts, dat zij het bewaard heeft, maar dat zij het als 't ware opgesloten heeft. Want het woord, dat Lukas gebruikt, houdt zooveel in als inzamelen, en een hoop heeft zij gemaakt. En dat is nog voor ons noodig. Want wat is de reden, dat een uitdrukking ons altijd ingewikkeld en duister zal blijven, en straks weer een andere? Het is, omdat wij bij stukken en brokken aannemen, wat gezegd wordt. Zelfs lijkt het, dat vele lieden niets vragen dan maar dom te blijven, uit gebrek aan inzicht. Maar weet, God spreekt zóó op deze plaats, elders legt Hij het uit, en later komt er nog een bevestiging van zoo'n leer. Dat is dan ook de gang en de regel, dien wij moeten houden, als wij verlangen goed en getrouw door het Evangelie onderwezen te worden, nl. dat wij, wanneer wij vandaag een leer gehoord hebben die ons mogelijk eenigszins duister was, uitvoeriger toelichting afwachten. En dan, als wij bij het lezen wat vinden, dat ons erbij kan helpen, laten wij dan het een met het ander vergelijken. Wanneer wij onder een andere preek komen, en wij hooren iets, dat klopt op wat wij hebben gelezen, en de dingen worden ons dan meer opgehelderd, laten wij daar zóó onze winst mee doen, dat wij Schrift met Schrift samenvoegen; en laten wij weten, dat de Heere ons geen dingen toewerpt in wanorde, maar ons de spijszere toereikt naardat wij ze kunnen verteren, en dat wij elken dag zullen vinden ter verzadiging — ik bedoel dan de geestelijke spijszere, die Hij ons aanbiedt — bovenal wanneer wij ze wel weten toe te eigenen. Kortom, ziet hier, hoe wij met de preeken moeten doen. En als wij iets hooren,

dat wij niet begrijpen, dan moet dit ons evenwel niet ontmoedigen, maar naarmate wij dom en grof en onkundig zijn en ons geheugen ook zwak is en wij niet zoo opmerkzaam zijn als vereischt zou wezen, moeten wij God bidden, dat Hij ons door Zijn Geest verlichte. En wanneer wij een preek krijgen te hooren, en wij begrijpen er eerst niet veel van, dan moeten wij toch tot het eind toe blijven. En wanneer wij daarna op een anderen dag komen, en wij zijn beter gesponsoreerd, dan moeten wij van alles een hoop maken en er aan denken, alles met elkaar in overeenstemming te brengen, en dat de leer diene om ons te leiden tot vermaningen. En wanneer wij dan weer Gods bedreigingen en beloften hooren, moeten wij er aan denken, ook daarmee onze winst te doen en omhelzen (zeg ik) de beloften, waardoor Hij ons troost en ons verblijdt. En ook wanneer de een ziek wordt en de ander raakt verstoken van de leer, zooals wanneer hij gevangen raakte onder de Turken en de vijanden der waarheid, of een ander werd op een andere wijze bezocht, bewijzen wij dan, dat wij hebben weten te vergaderen en een verzameling te maken van alles wat wij gehoord hebben; dan moeten wij Gods beloften laten gelden, dat zij ons in de herinnering komen en wij er mee gewapend en versterkt worden. En als wij prikkels en angels voelen, die ons aanporren tot kwaad, en ons vleesch wil God tegenspreken, toonen wij dan, dat wij voorraad hebben gemaakt van hetgeen daartegen weerstand biedt, en dat wij te geschikter tijd er hulp van krijgen kunnen, en dat wij niet tot den uitersten nood hebben gewacht om goeden voorraad bij ons te hebben. Want ieder zal wel zorgen, dat hij op tijd zijn gebakken brood heeft; hij zal niet het etensuur afwachten om dan nog zijn spijs gereed te maken, maar hij zal er om denken, dat hij zijn eten heelemaal klaar en bereid heeft. Zoo dan, denken wij er om, ons nog veel meer te voorzien van deze geestelijke spijszere die strekt voor onze zielen en waardoor God ons leiden wil in deze wereld, totdat wij komen in Zijn hemelsch Koninkrijk.